

(PATRIMONI) Història dels equipaments museístics locals

Cent anys de museus a Terrassa... i Catalunya

Recentment s'ha presentat el llibre *Història del Patrimoni museístic de Terrassa*, escrit per Neus Peregrina. Igualment, el Museu de Sant Feliu de Guíxols ha publicat *Empremtes, Un Museu amb història 1904-2004*, catàleg de l'exposició del mateix nom. Simultàniament a Reus es feia l'exposició *Descobreix els tresors! 70 anys de museus a Reus 1934-2004*, amb el corresponent catàleg editat per l'Institut Municipal de Museus de la capital del Baix Camp. Aquests fets ens porten a reflexionar sobre l'eclosió museística a principis de segle XX a Catalunya. Al primer quart del segle, Catalunya va viure una apassionant etapa política. Al centre d'aquest període, la Mancomunitat va intentar articular l'espai polític per tal d'aconseguir una administració pròpiament catalana dins de les estructures de l'Estat espanyol de la Restauració. Els museus, el patrimoni i la cultura van fer un paper fonamental en la recuperació de la identitat. Per això va ser un dels períodes més pròspers pel que fa a les infraestructures culturals, especialment quant a biblioteques, escoles i museus.

No és casual que ara, i durant els propers 25 anys, celebrem el centenari dels primers museus de Catalunya. Entre les darreries del segle XIX i principis del XX es va crear la majoria de la primera onada de museus públics (i també eclesiàstics) del país. Per exemple, l'any 1904 es va crear la Junta Municipal de Museus, Arxius i Biblioteques de Terrassa i el 1902 s'havia creat a Barcelona la Junta de Museus i Belles Arts, precursora de la Junta

de Museus de Barcelona, que es constituí oficialment el 1907.

Si prenem com a exemple Terrassa i resseguim la formació dels seus museus, farem un itinerari per la història museística catalana i, per extensió, per la història, l'art i la política del segle XX. Concretament, es pot il·lustrar amb les esglésies de Sant Pere de Terrassa i la figura de Puig i Cadafalch: són fonamentals per explicar el patrimoni de la ciutat, igual com Puig ho és per al MNAC, la Junta de Museus de Barcelona, la Diputació de Barcelona, la Mancomunitat i la història de l'art català.

Josep Soler i Palet, com a col·leccionista i prohoms de les arts i la cultura de Terrassa, va fer un paper fonamental en la formació dels museus i les primeres col·leccions. Vivia a Barcelona i participava en diferents institucions i associacions culturals; a més, era un col·leccionista i investigador que va deixar la seva biblioteca, la col·lecció artística i la casa pairal per fundar una biblioteca i un museu. De fet, aquest és el cas de la majoria de museus de Catalunya, que s'han

fornit gràcies a l'empenta d'una o diverses persones.

La Guerra Civil va significar destrucció i salvament. Com en altres poblacions, a Terrassa els escamots revolucionaris van destruir una part important del patrimoni de la ciutat, però el paper de la Junta de Museus va ser decisiu per al salvament gairebé complet del patrimoni de les esglésies de Sant Pere.

La postguerra, la constitució dels museus municipals, l'arribada de noves col·leccions lligades a la tècnica i la indústria, i també la proliferació de petits museus arreu del país, van fer que el patrimoni i les col·leccions anessin subsint. Evidentment, les accions efectuades van estar marcades per la situació de subsistència i resistència cultural que vivia Catalunya durant el franquisme.

La transició democràtica i la professionalització dels museus, així com els plans museològics globals, han fet que el patrimoni i els museus s'entenguin com un servei municipal més. Especialment durant aquests darrers deu anys, els museus han fet un canvi evident: les exposicions i les instal·lacions es renoven, i el museu al servei del ciutadà és clarament una realitat.

El conjunt de les esglésies de Sant Pere i el nou centre museístic, ja molt avançat, són el futur proper que culminarà tot aquest procés històric del museus de Terrassa i de Catalunya.

Daniel Solé

Vocal de la Junta de Museus de Catalunya